

Sygn. akt I C 1074/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Arkadiusz Ziarko

Protokolant: Anna Lasota

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2017 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko Ł. B.

o zapłatę

I zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.352,53 (pięć tysięcy trzysta pięćdziesiąt dwa 53/100) zł z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, nie większymi od maksymalnych odsetek za opóźnienie, za okres od dnia 26 listopada 2016 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałym zakresie oddala powództwo;

III zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.507,77 (jeden tysiąc pięćset siedem 77/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Arkadiusz Ziarko

Sygn. akt: I C 1074/17 upr

UZASADNIENIE

Powód (...) **S.A. w B.** domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej Ł. B. kwoty 21027,04 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 26 listopada 2016r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że pozwana poprzez podpisanie weksła zobowiązała się do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. W dniu 26 października 2016r. powód wezwał pozwaną do wykupu weksła. Pozwana nie dokonała jednak na rzecz powoda żadnej wpłaty.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana wskazała, że otrzymała od powoda pożyczkę w kwocie 9000 zł, jednakże zobowiązana była do spłaty kwoty 22320 zł, w tym kwoty 13320 zł tytułem zwrotu opłat okołopożyczkowych. Pozwana wskazała również, iż w okresie od 12 stycznia 2016r. do 2 września 2016r. zwróciła powodowi kwotę 4960 zł, skutkiem czego kwota niespłaconej pożyczki wynosi 17360 zł. Jednocześnie pozwana podniosła niezasadność żądania przez powoda kosztów ubezpieczenia pożyczki (w wysokości ponad 100% wartości pożyczki, tj. 10648 zł),

opłaty przygotowawczej (1268 zł), wynagrodzenia umownego (1404 zł), odsetek maksymalnych (50,57 zł), opłaty za upomnienie (120 zł) i odsetek od zadłużenia przeterminowanego (15,23 zł).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana Ł. B. w dniu 27 listopada 2015r. zawarła umowę pożyczki gotówkowej nr (...) z (...) S.A. z siedzibą w B..

Zgodnie z umową całkowita kwota pożyczki wypłacona pozwanej wynosiła 9000 zł. Pozwana zobowiązała się do spłaty oprócz tej kwoty także kosztu ubezpieczenia pożyczki w kwocie 10648 zł, opłaty przygotowawczej 1268 zł i wynagrodzenia powoda 1404 zł. Pożyczka miała być spłacona w 36 miesięcznych ratach. Całkowita kwota do zapłaty przez pozwaną wynosiła 22320 zł.

(dowód: weksel k. 4, umowa pożyczki k. 22 - 27, kalendarz spłat k. 28, 48 – 52, załącznik nr 1 do umowy k. 29 - 30, deklaracja wekslowa k. 32).

Pismem z dnia 26 października 2016 r. powód wypowiedział umowę zawartą z pozwaną. W piśmie powód wskazał, że na zadłużenie pozwanej składają się należności z tytułu: niespłaconej pożyczki - 17360 zł, umowne odsetki dzienne obliczone na podstawie pkt. 13.1. postanowień umowy – 24,47 zł, kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 a) postanowień umowy – 50,57 zł, kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 b) postanowień umowy – 3472 zł oraz kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 c) postanowień umowy – 120 zł.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki k. 5).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o dokumenty przedłożone w toku postępowania.

Przystępując do rozważań, podkreślić należy, iż niniejszy proces miał charakter procesu wekslowego, do którego, w zakresie skutków materialnoprawnych mają zastosowanie szczególne rygory ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz. U. z dnia 11 maja 1936 r., Nr 37, poz. 282).

Szczególony charakter zobowiązania wekslowego przejawia się w tym, iż ma ono charakter samodzielny i abstrakcyjny, a zatem niezależny od przyczyny i podstawy prawnej, które spowodowały jego zaciągnięcie. Samodzielność tego zobowiązania przejawia się w tym, iż wierzyciel może na podstawie samego weksla domagać się od dłużnika zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej. Posiadacz weksla nie musi przy tym wykazywać ani podstawy gospodarczej zobowiązania, ani tego, że w ogóle istniała (por. orzeczenia SN z dnia 30 września 1959 r., NP. 1960, nr 6, s. 859).

W przedmiotowej sprawie, jako iż podstawą dochodzonego przez powoda roszczenia był weksel niezupełny w chwili wystawienia (in blanco), znajduje zastosowanie, odnośnie zarzutów przysługujących dłużnikom wekslowym, art. 10 prawa wekslowego, zgodnie z którym, jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Przepis ten oczywiście odnosi się wprost do weksli trasowanych, jednakże z mocy art. 103 prawa wekslowego ma on również zastosowanie do weksli własnych, a taki właśnie jest podstawą dochodzonego przez powódkę roszczenia.

W przedmiotowej sprawie nie było podstaw, aby kwestionować formalną poprawność wypełnienia weksla in blanco.

Zgodnie z art. 3 ust. 1. Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodując znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Ust. 2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument

nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególnie warunek były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Jeśli sprzedawca lub dostawca twierdzi, że standardowe warunki umowne zostały wynegocjowane indywidualnie, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na nim. Ust. 3. Załącznik zawiera przykładowy i niewyczerpujący wykaz warunków, które mogą być uznane za nieuczciwe. (Przykładowo pkt e - nałożenie na konsumenta obowiązku wniesienia rażąco wysokiego odszkodowania w razie niewykonania przez niego zobowiązań).

Zgodnie z art. 6 ust 1. Ww. Dyrektywy ***Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta***, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

Brak inkorporowania ww. dyrektywy do polskiego prawa w całości lub części ma skutek jedynie taki, że dyrektywa stosowana jest bezpośrednio i ma prymat nad porządkiem krajowym.

W rezultacie fakt uzupełnienia weksla in blanco w zakresie, w jakim kwota należności wekslowej wyliczona jest w oparciu o nieuczciwe warunki umowne podlega kontroli Sądu niezależnie od faktu, czy zostały złożone zarzuty od nakazu zapłaty czy też nie. Podkreślenia wymaga, iż takie stanowisko wyraził Trybunał Sprawiedliwości w wyrokach z dnia 27 czerwca 2000 r. w połączonych sprawach (...) SA przeciwko R. M. Q. (C-240/98) i (...) SA przeciwko J. S. A. P. (C-241/98), J. C. B. (C-242/98), M. B. (C-243/98) i E. F. (C-244/98). T. stanowisko wyraził następnie w wyroku z dnia 14 czerwca 2012r. w sprawie o sygn. C 618/10, w którym wskazał, iż Dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona przepisom państwa członkowskiego takim jak będące przedmiotem sprawy przed sądem krajowym, które nie zezwalają sądowi krajowemu rozpatrującemu pozew o nakaz zapłaty na dokonanie oceny z urzędu, ab limine litis ani na żadnym innym etapie postępowania – mimo że dysponuje on niezbędnymi w tym celu wszelkimi elementami prawnymi i faktycznymi – nieuczciwego charakteru warunku dotyczącego odsetek za zwłokę znajdującego się w umowie zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, w braku sprzeciwu wniesionego przez tego ostatniego.

Zgłoszenie zarzutów przez pozwaną zarzutów co do umowy, a w związku z tym wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem dodatkowo uzasadnia tę kontrolę.

W przedmiotowej sprawie podkreślić należy, iż odpowiedzialność pozwanej względem powoda wynika z art. 3 ust. 1. ustawy o kredycie konsumenckim, z dnia 12 maja 2011 r. (Dz.U.2011.126.715), w której przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, w zw. z art. 720 Kc, z którego wynika obowiązek zwrotu przez pożyczkobiorcę otrzymanych sum.

Z uwzględnieniem zastrzeżeń wynikających z przepisów wyżej wskazanych strony mogą, zgodnie z brzmieniem art. 353¹ Kc, ułożyć stosunek prawny według swojego uznania.

Ustalając, że pozwana nie zwróciła całej kwoty wynikającej z umowy pożyczki pieniężnej, obowiązek zwrotu zadłużenia nie budzi wątpliwości co do zasady.

Jak wynika z przepisu art. 5 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim, całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta stanowi sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. Z kolei w pkt 6 tego artykułu wskazano, że całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych

w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Uwzględniając powyższe, obowiązek zwrotu przez pozwaną kwoty pożyczki, wynikający wprost z przepisu art. 720 Kc nie budzi zastrzeżeń co do zasady. Sąd uznał jednak żądanie pozwu jako nazbyt wygórowane.

Jak wynika z dokumentów załączonych w sprawie powód domagał się kwoty zaciągniętej pożyczki (9000 zł) wraz z opłatą przygotowawczą (1268 zł), kosztami ubezpieczenia (10648 zł), karą umowną (3472 zł), kosztami windykacji (120 zł) i wynagrodzeniem umownym (1404 zł).

Zgodnie z powołanymi wyżej przepisami obowiązek zwrotu udzielonej pozwanej kwoty pożyczki faktycznie wypłaconej do jej rąk co do zasady nie budzi wątpliwości.

Wątpliwości nie budzi też obowiązek uiszczenia przez pozwaną na rzecz powoda wchodzącej w skład kosztów okołokredytowych opisanych w umowie opłaty przygotowawczej 1268 zł.

W ocenie Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę żądanie zasądzenia od pozwanej pełnej kwoty dochodzonej pozwem jawi się jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a tym samym nie może korzystać z ochrony prawnej.

Wskazać bowiem należy, iż zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 Kc są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego dla zastosowania art. 5 Kc konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1994 r., II CRN 127/94, niepubl.).

Powód nie wykazał m.in. słuszności swojego roszczenia w części obejmującej koszty kierowanych do pozwanej upomnień, albowiem nie przedstawił jakichkolwiek poświadczeń doręczeń kierowanych do pozwanej pism, świadczących o korespondencji z nią. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że powód rzeczywiście poniósł koszty dochodzone z tego tytułu.

Wobec powyższego Sąd uznał, iż żądana przez powoda należność z tytułu wezwań i ponagleń jest znacznie zawyżona i w żaden sposób niewykazana przez powoda. Z tego względu Sąd przyjął, że koszt związany z nadaniem jednego pisma nie wyniósł więcej niż 10 zł.

Ponadto zdaniem Sądu zasadnym również jedynie w części jest żądanie powoda w zakresie odsetek maksymalnych. Powód nie przedstawił bowiem żadnego ich wyliczenia, dlatego też Sąd uznał za zasadne zasądzenie ich jedynie w kwocie odpowiadającej połowie wysokości żądania z tego tytułu, tj. w kwocie 25,29 zł. Jednocześnie Sąd stwierdził brak jakichkolwiek podstaw do zasądzenia na rzecz powoda kwoty z tytułu odsetek od zadłużenia przeterminowanego (15,23 zł) – z uwagi na nieprzedstawienie przez powoda sposobu ich wyliczenia.

Wątpliwości Sądu budziła również zasadność kwoty żądanej przez powoda z tytułu wynagrodzenia umownego (1404 zł). Wskazać bowiem należy, iż w umowie zawartej z pozwaną powód zawarł zapis dotyczący należnej mu – zdaniem Sądu - opłaty przygotowawczej. Powód nie udowodnił w żaden sposób słuszności ponownego żądania w tym zakresie, wobec czego uznać należy, iż dochodzona z tego tytułu kwota stawić ma dodatkowe przysporzenie dla powoda z pokrzywdzeniem dla pozwanej jako konsumenta.

W ocenie Sądu brak jest również podstaw do uwzględnienia żądania pozwu w zakresie kwoty z tytułu ubezpieczenia zawartej umowy pożyczki (tj. kwota 10648 zł).

Zdaniem Sądu zasądzenie wskazanej kwoty było nieuzasadnione. Bezspornym był fakt, że pozwana w umowie godziła się na ubezpieczenie zawartej przez nią umowy i poniesienie z tego tytułu kosztów. Wskazać jednakże należy, iż zapis ten kształtuje prawa i obowiązki pozwanej jako konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,

rażąco naruszając jego interesy. Ubezpieczenie to nie zapewniało pozwanej żadnej realnej ochrony ubezpieczeniowej. Pożyczkodawca w przygotowanym przez siebie formularzu umowy wskazał siebie jako uprawnionego do otrzymania świadczenia. Oświadczenie pożyczkobiorcy, zawarte w tym zapisie zostało narzucone przez powoda. Zapisy dotyczące ubezpieczenia, zawarte w par. 6 Załącznika nr 1 do Umowy wskazują, że umowa służyła wyłącznie zabezpieczeniu interesu majątkowego pożyczkodawcy, przy jednoczesnym obciążeniu pożyczkobiorcy składką ubezpieczeniową. Wskazania wymaga także niezmiernie wąski zakres ochrony ubezpieczeniowej. Szczególne warunki ubezpieczenia określają bowiem, że wypłata świadczeń nastąpić może wyłącznie w przypadku śmierci ubezpieczonego pożyczkobiorcy lub jego całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji. Ochroną ubezpieczeniową nie zostały natomiast objęte bardziej prawdopodobne, jak np. czasowa lub częściowa niezdolność do pracy.

Za naruszenie zasad współzycia społecznego należy rozumieć zawarcie umowy sprzecznej z uczciwością i rzetelnością kupiecką lub takiej, która kształtować będzie wzajemne stosunki między stronami w sposób ewidentnie urągający słuszności (tak Agnieszka Rzetecka-Gil, Kodeks Cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, LEX/el., 2011).

W ocenie sądu naruszenie przez powoda art. 5 kc w tym zakresie jest ewidentne, chociażby poprzez wzgląd na porównanie kwoty „należnej” składki ubezpieczeniowej 10648 zł z kwotą rzeczywiście wypłaconą pozwanej (tj. 9000 zł) oraz pozostałymi do uiszczenia kosztami okołokredytowymi.

W świetle art. 58 § 2 i 3 kc nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego przy czym jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Na uwzględnienie nie zasługiwało również żądanie pozwu w zakresie odnoszącym się do kwoty obliczonej na podstawie pkt 11.2 b) postanowień umowy (3472 zł), stanowiącej w rzeczywistości nic innego jak karę umowną. Powód w żaden sposób nie udowodnił bowiem zasadności roszczenia w tym zakresie. Wskazać należy, iż nie sposób przyjąć, że pozwana wyraziła zgodę na wskazane obciążenie. Przedłożona do akt umowa zawarta z wierzycielem została wprawdzie przez pozwaną podpisana, jednakże koszty te, których poniesienie przez pozwaną stanowiło warunek niezbędny do zawarcia umowy, doprowadziło do obciążenia jej - jako konsumenta – dodatkowymi sankcjami, na które musiała przystać, chcąc otrzymać pożyczkę. Z tego względu brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwana samowolnie i nieprzymuszenie godziła się z tymi – jakże niekorzystnymi dla niej – warunkami umowy.

Roszczenia powoda w tym zakresie jednak jest bezzasadne przede wszystkim w związku z niedopuszczalnością zastrzeżenia kar umownych od zobowiązań pieniężnych – art. 483 Kc a contrario.

Tym samym, w świetle powyższych rozważań, zdaniem Sądu żądanie pozwu zasadne było wyłącznie co do kwoty 5352,53 zł, albowiem kwota dochodzona pozwem winna zostać pomniejszona o nienależne zdaniem Sądu koszty ubezpieczenia pożyczki (10648 zł), karę umowną (3472 zł), nienależne koszty windykacji (110 zł), wynagrodzenie umowne (1404 zł), połowę odsetek maksymalnych (25,29 zł) oraz odsetki od zadłużenia przeterminowanego (15,23 zł).

W konsekwencji, na podstawie wskazanych powyżej przepisów, w punkcie I wyroku Sąd zasądził na rzecz powoda od pozwanej kwotę 5352,53 zł.

Dodatkowo na podstawie art. 455 i art. 481 kc, należało zasądzić odsetki umowne, równe dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 26 listopada 2016r. do dnia zapłaty, zgodnie z żądaniem pozwu.

W pkt II wyroku powództwo przeciwko pozwanej w pozostałej części Sąd oddalił.

Powodowi, jako stronie wygrywającej jedynie w części, należy się zwrot kosztów procesu od pozwanej według norm przepisanych stosownie do wyniku sporu – art. 100 kpc. Jako że poniesione przez powoda koszty procesu wyniosły 4669 zł, zaś wygrał on proces w 25,46%, należało zasądzić od pozwanej na jego rzecz kwotę 1507,77 zł.

--	--	--	--	--	--	--	--

	Koszty	Wartość przedmiotu sporu	Wygrana	Koszty należne	%	
	1	2	3	1x3/2		
powód	4 669,00 zł	21 027,04 zł	5 352,53 zł	1 188,51 zł	25,46	
pozwany	3 617,00 zł	21 027,04 zł	15 674,52 zł	2 696,28 zł	74,54	
			dla powoda	- 1 507,77 zł		
			dla pozwanego	1 507,77 zł		

SSR Arkadiusz Ziarko